

3. Уголовно-процессуальный кодекс Украины, Законы Украины, регламентирующие деятельность правоохранительных органов.- Отв. ред. В.Г. Барташевич. Составители: З.Д. Смитиенко, В.А. Сербулов.- Киев: "Именем Закона", 1993.

4. Про міліцію: Закон України від 20.12.90 // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - 27 березня.

О.М. Гофяк

*Інститут підготовки кадрів для органів прокуратури України
Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ЗАХОДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Загальновідомо, що будь-яка людина в Україні відповідно до Конституції наділена невідчужуваними та непорушними правами та свободами, які безпосередньо реалізуються у відповідних суспільних відносинах. Однак деякі з таких прав та свобод досить часто стають об'єктом посягання з боку певних антисоціальних елементів, що завдає істотної шкоди не тільки носіям цих прав та свобод, але й механізму функціонування суспільства. Окремо взята особа самостійно навряд чи здатна протистояти посяганням на свої права з боку інших суб'єктів, тому таку функцію взяла на себе держава, яка є певним гарантом підтримання стабільності між різними соціальними елементами. Для цього в апараті держави були утворені спеціальні органи, які в силу важливості виконуваних ними функцій отримали досить широке коло повноважень для захисту прав та свобод людини і громадянина. Однак ефективна діяльність таких органів у першу чергу залежить від належного виконання своїх обов'язків особами, які в них працюють. Тому справедливим є те, що маючи досить широке коло повноважень, працівники органів державної влади повинні нести співрозмірну таким повноваженням відповідальність.

Така відповідальність зокрема регламентується галузевим законодавством. Відповідно до ст. 38 Закону України "Про державну службу" особи, винні у порушенні законодавства про державну службу, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із чинним законодавством. Однак для того, щоби притягнути особу, що є державним службовцем до будь-якого виду юридичної відповідальності, ми повинні мати докладний законодавчо закріплений перелік функційних зобов'язань, якими держава наділяє таку особу. Коли ж такий перелік є неповним, створюється реальна можливість використати відповідне становище для досягнення особистих цілей, нехтуючи правами та свободами пересічних громадян. Наприклад, досить

актуальним питанням на сьогодні залишається відсутність законів, які б детально визначали правовий статус найвищих органів державної влади та їх посадових та службових осіб. Мова йдеться про необхідність прийняття спеціальних законів про Верховну Раду України, про Кабінет Міністрів і нарешті про Президента України, який відповідно до Конституції є гарантом додержання прав і свобод людини і громадянина й найвищою посадовою особою у державі.

Здійснюючи корупційне діяння посадовець фактично лізе у кишеню тих законослухняних громадян, які сплачують податки на функціонування державного апарату, від якого очікується забезпечення достатнього рівня захищеності прав і свобод. Тому будь-яке корупційне діяння прямо посягає на встановлені у Конституції права, свободи та законні інтереси людини і громадянина. Крім того, питання ускладнюється й тим фактом, що в Законі України “Про боротьбу із корупцією” не зазначені вартісні критерії оцінки вчиненого ані адміністративно-караного, ані кримінально-караного корупційного діяння, що дає службовим особам органів державної влади та органів місцевого самоврядування можливість неправомірно отримувати відповідні матеріальні і нематеріальні блага у фактично необмеженій кількості.

Таким чином, певна недосконалість законодавчої бази породжує порушення прав, свобод і законних інтересів не тільки пересічних громадян, але й тих осіб, які за законом мають захищати зазначені вище соціальні цінності. В такій ситуації стримати свавілля службових осіб органів державної влади може лише наявність таких нормативно-правових актів, які б регламентували увесь спектр виконуваних такими особами обов’язків.

Вбачається, що одним зі шляхів вирішення цього питання є удосконалення норм права, які закріплюють саме кримінальну відповідальність службових осіб як найбільш суворий вид юридичної відповідальності за вчинені суспільно небезпечні діяння.

Тому, на наш погляд, є доцільним закріплення у КК України разом з поняттям “службової особи” поняття “посадової”, на рівні введення поняття посадового злочину як різновиду службового. При чому вчинення злочину посадовою особою має закріплюватися у статтях Особливої Частини у якості кваліфікуючої ознаки і передбачати покарання більш суворе, ніж те, яке передбачене за вчинення того самого злочину для службової особи, що не є посадовою; по-друге, певного уточнення потребує також визначення посадової особи в Законі України “Про державну службу”. Не повинно бути жодних суперечностей у визначеннях посадової та службової особи, тобто ці поняття мають співвідноситися як загальне (службова особа) та конкретне (посадова особа); по-третє, необхідним, на наш погляд, є розробка окремого

закону, який чітко визначав повноваження інших категорій службових осіб, які не зазначені у Законі України “Про державну службу”, оскільки останній охоплює повноваження службових осіб лише у сфері державного управління.

Література

1. Закон України “Про державну службу” // Відомості Верховної Ради – 1993. – № 52. – Ст. 490.

Т.І. Йотка

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
Сумська філія*

УМОВИ ДЛЯ НЕРОЗГОЛОШЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ОСОБИСТІСТЬ СВІДКА І ПОТЕРПІЛОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Конституція України закріплює основні права і свободи людини і громадянина, зокрема гарантує забезпечення свободи та особистої недоторканості, право на життя, недоторканість житла [1]. Дана норма знайшла своє відображення в нормативно-правових документах України. В Кримінально процесуальному кодексі, а саме в ст. 52-1 “Особисті, які беруть участь у кримінальному судочинстві у разі наявності реальної загрози їх життю, здоров’ю, житлу чи майну мають право на забезпечення безпеки”.

Одним із видів забезпечення безпеки є нерозголошення відомостей про особу, взяту під захист. Забезпечення конфіденційності даних про цю особу є заходом безпеки, що може застосовуватися дізнавачем, слідчим, прокурором або судом. Дана норма є новою для вітчизняного процесуального законодавства [2].

Такий захід найчастіше забезпечує саме та посадова особа, яка і приймає рішення про його застосування.

Конфіденційність в даному разі – це створення умов, за яких, відомості, які ідентифікують особистість учасника кримінального судочинства, залишаються повністю невідомими обвинуваченому та особам які його оточують, а також підсудному.

Після перевірки, передбаченої ч. 3 ст. 52-2 КПК, коли за встановленими обставинами вважається за необхідне застосування цього заходу безпеки, за постановою органу дізнання, слідчого, прокурора або за ухвалою суду приймається рішення про заміну анкетних даних такої особи в матеріалах перевірки, а також в протоколах слідчих дій та судових засідань.

Надалі у процесуальних документах зазначаються лише псевдонім особи, взятої під захист, а справжні прізвища, ім’я по батькові